

Trump vinglar hit och dit

Trump har nu utlöst sin sedan länge utlovade tullkampanj, men det verkar inte som han fått några direkta framgångar, förutom att skapa ekonomisk kaos och förvirring, samtidigt som krissymptomen och kritiken växer även i USA.

Men vad vill egentligen Trump åstadkomma? Och vilka förutsättningar har han egentligen att kunna lyckas? Första artikeln nedan behandlar sådana frågor.

Den andra handlar om de metoder som Trump och hans supporters använder sig av. Artikel-författaren menar att Trump står för en slags gangsterkapitalism, där moral, respekt för lagar, demokratiska spelregler m m inte finns på kartan, utan Trump och kretsen kring honom agerar som mafiosos, dvs som förbrytare där gruppens egna intressena och möjligheterna att berika sig står i fokus. För att uppnå sina mål tillgriper man bedrägerier, lögner, utpressning, nepotism liksom smutskasting, hot, våld m m mot alla som står i vägen.

Donald Trumps industri-fetischism – en återvändsgränd

Romaric Godin, *Mediapart*, 7 april 2025

USA:s president vill återindustrialisera landet genom protektionism. Men den ambitionen grundar sig mer på reaktionära drömmar än på någon rationell lösning av den kris kapitalismen befinner sig i.

”Den 2 april kommer för alltid att vara dagen då amerikansk industri pånyttföddes.” I avslutningen av sitt orerande på ”Liberation Day”, då Donald Trump tillkännagav omfattande och ”ömsesidiga” tullhöjningar, framhöll han särskilt ett mål: att återindustrialisera USA och därmed att skapa nya arbetstillfällen.¹

I en ”informationsfolder” på Vita husets hemsida står det att ”tullar, det fungerar”. Icke namngivna studier anges som belägg för att Donald Trumps protektionism gjort att ”stora delar av industrin, som stålproduktionen, kunnat återföras till hemlandet”.

Den sortens retorik kan locka fler än Trumps extremhöger. För det stämmer att öppnandet av marknaderna och globaliseringen i Väst lett till att hela lokala industribranscher försvunnit. Nyliberalismen har alltid utnyttjat ”konkurrenskraft” och internationell konkurrens till att organisera en regelrätt destruktion av arbetarnas rättigheter och skydd kombinerat med försök att hålla nere lönerna.

Det är därför inte helt ologiskt om en del av motståndarna till nyliberalismen kastar ett intresserat öga på USA-presidentens politik när han reser höga barriärer runt sin ekonomi i det uttalade syftet att säkra industrijobben. Och när marknaderna reagerar mycket fientligt på tullarna kan en del uppfatta det som att Donald Trump för en politik som försvarar arbetarnas intressen mot ”det globala finanskapitalet”. Och att den politiken kanske är något att ty sig till.

De ”verkliga rikedomarna”

Men här som på andra områden som extremhögern utnyttjar, som invandringen, gäller det att hålla tungan rätt i mun beträffande sken och lättvindiga slutledningar. Att Donald Trump går emot nyliberalismen innebär inte att han står på arbetarnas sida.

I USA har det mäktiga bilarbetareförbundet UAW och dess ordförande Shawn Fain, som 2023 förde en lång kamp mot ”The Big Three” – de tre stora biltillverkarna i landet – huvudstupa gått på denna förenkling. I en kommuniké den 20 mars sade han sig ”applådera

¹ Se artikelsamlingen [Trump's "Liberation Day"](#)

Trump-administrationens beslut att ta itu med den frihandelskatastrof som i decennier inneburit förödelse för arbetarklassen”.

Men kommer de tullar Donald Trump infört inte bara att rädda arbetarklassen utan också leda till oant välstånd? Innan vi går vidare till den frågan måste vi först notera den ”arbetar-fetischism” som sedan några år blivit en grundpelare i extremhögerens ekonomiska doktrin. Den ”arbetarklass” som den reaktionära eliten tidigare fruktade och såg ner på intar nu en central plats i dess retorik.

Och det ligger inget förvånande i det: retoriken anpassas till sin epok. På 1900-talet ställde reaktionärerna det ”genuina” bondesamhället mot det dekadenta urbana, förkroppsligat av arbetarklassen. I tjugoförsta århundradet framhåller man industrisamhällets välstånd mot ett allt mer utarmat samhälle baserat på den tertiära sektorn. Och som tidigare ackompanjeras det av tesen om de ”falska rikedomar” den tertiära sektorn skapar medan all verklig rikedom sägs ha sitt ursprung i industriarbetet. Den 2 april lovade Donald Trump att återskapa ett ”välbärgat Amerika”.

Men allt detta är inget annat reaktionära fantasier om lyckliga och högavlönade arbetare som tillverkar industriprodukter, medan jobb i den tertiära sektorn är betydelselösa och dåligt betalda. I själva verket räcker det emellertid med att något fördjupa sig i den verklighet som rådde på 1970-talet för att inse att industrikapitalismen aldrig varit något himmelrike. Arbetsförhållandena var svåra att och lönerna ganska medelmåttiga. Inte för inte var det decenniet, i varje fall under den första hälften, också en tid av permanenta protester från arbetarna.

Ändå kan den sortens retorik utgöra en viss lockelse då det ekonomiska läget i detta begynnande tjugoförsta århundrade inte har några reella perspektiv att erbjuda arbetarna i västländer. Det blir då alltid frestande att fly in i ett påstått skimrande förflutet. Delar av fackföreningsrörelsen i USA kan också med viss nostalgi se tillbaka på denna epok då de var en kraft att räkna med. Och Shawn Fain påminde också mycket riktigt Donald Trump om att om han lyckas ”skriva historia” med sin politik måste han också samtidigt öka fackföreningarnas makt.

Ett synsätt som är en del av debatten om ”bästa sättet att förvalta” kapitalismen och där meningarna är delade bland de härskande. Nyliberaler och reaktionärer påstår båda att deras sätt att hantera frågan kommer att ge folket sociala fördelar. De förra anser frihandel vara bästa sättet då den stimulerar konkurrens, produktivitet och lönsamhet. För de senare bidrar protektionismen till att försvara lönsamheten hos en industri hotad av illojal konkurrens från resten av världen. För båda är slutsatsen identisk: kapitalets lönsamhet kommer att leda till förbättringar för arbetarna.

Industrins problem idag

Men båda bygger på chimärer som inte vill inse kapitalismens realiteter idag.

Det går ganska lätt att visa på att nyliberalerna misslyckats uppenbart – det räcker med att titta på hur ojämlikheten ökar och hur produktiviteten fortsatt att minska. Befolkningen i Väst har fått uppleva det in på skinnet och letar efter alternativ. Och då kan den reaktionära varianten få fotfäste. Det gäller att visa på begränsningarna med den. För båda varianter missar huvudfrågan: läget för kapitalackumuleringen.

På 1970-talet var utlokaliseringar givetvis ett sätt att göra arbetskraften disciplinerad genom hotet om arbetslöshet. Men detta ingick i en vidare ram. Om det var nödvändigt att öka denna sociala repression berodde det på att det blev allt svårare att förverkliga kapitalackumuleringen. Försämrade lönsamhet gjorde det inte bara nödvändigt att hålla tillbaka arbetarnas krav, utan också att hitta möjligheter att producera billigare.

Utlokaliseringarna svarade mot båda de behoven hos kapitalet. När de väl börjat fungera gav de möjlighet att hålla nere priserna och därmed också löner. Det blev då möjligt att skapa sysselsättning inom tjänstesektorn med lägre löner för en arbetskraft som inte fick plats inom industrin.

Men vi måste också titta på orsaken till den minskade lönsamheten för industrikapitalet. Och då hamnar vi i tidigare produktivitetssökningar. Där noterades rekordsiffror på 1950- och 1960-talet med nära 6 procent om året. Eller som Marx påpekar i *Grundrisse*, ju mer produktiviteten ökar desto svårare blir det för kapitalet att öka mervärdet.

Det hela är ganska logiskt: produktivitetssökningen minskar arbetets andel i produktionskostnaderna och ökar därmed profitens del av det skapade värdet. Men ju större den delen blir desto mer måste produktiviteten öka för att få den att växa ytterligare. Ur ett annat perspektiv kan man också säga att ju mindre andel för arbetet i den nödvändiga producerat värdet, desto mindre blir utrymmet för att omvandla det till mervärde. ”Ju mer utvecklat kapitalet är, ju mer merarbete det skapar, desto mer ökar kravet på att öka den produktiva insatsen”, skriver Marx.

I en artikel i tidskriften *A-M-A* 2023 sammanfattar ekonomen Alexis Moraitis det hela med att det finns en motsättning mellan materiell tillverkning, som utvecklas med ökande produktivitet, och produktionen av värden, som tenderar att minska. Till överproduktion kommer överackumulering: priserna sjunker, konkurrensen skärps, produktionen av värden minskar. Stagnation blir den oundvikliga följden.

Samtidigt har produktivitetssökningarna eliminerat en betydande del av arbetskraften ur industrin, som blivit lönsam genom att vara arbetsintensiv och lågproducerande. Den utvecklas genom att vardagslivet underordnats marknaden och kapitalets lönsamhetsbehov. Det är personliga tjänster och tjänster åt företagen som skapar mest sysselsättning för närvarande. Men det är också lågproduktiva sysselsättningar där det skapade värdet är beroende av att lönerna hålls nere och arbetsvillkoren försämras.

En utveckling som ytterligare bidrar till stagnationen då den minskar de totala vinsterna av produktivitet inom ekonomin. Sammanfattningsvis: industriell överproduktion och brist på lönsamhet och investeringar. På samma gång uppkommer då en minskning av industrins andel av BNP och lägre tillväxt. Det är märkbart också i länder som Kina.

Det är inom denna allmänna ram som världshandeln sker. Utlokaliseringarna var en strategi för att hejda den utvecklingen genom att minska arbetskostnaderna, men inom några decennier uppstår samma problem också i de nya industriländerna, eftersom de produktivitetssökningar som åstadkommit får samma effekter. I Kina, Turkiet eller Indonesien har problemet blivit akut. ”Tillverkningsindustrin globalt har upphört att vara en motor för tillväxten”, skriver Alexis Moraitis. Till och med Världsbanken har fått upp ögonen för det.

Denna situation leder logiskt till en återgång till protektionismens piska. Men, konkret, även om USA-presidentens satsning skulle lyckas och en tillverkningsindustri föddes på nytt i USA, vad skulle följderna bli? I grova drag kan något av följande båda scenarion uppstå.

Två dystra scenarion av nyindustrialisering

Det första är ett scenario av ”avveckling”. I skydd av tullar kommer USA:s industri att förlora i produktivitet. Det skulle då bli möjligt att producera varor av låg kvalitet som textilier eller lågelektronik. Sektorer som bilindustrin skulle då kunna upphöra att investera och minska produktiviteten utan konsekvenser.

Det skulle då faktiskt skapas jobb inom industrin. Men det skulle röra sig om lågproduktiva jobb och därmed lågavlönade. För att de industrierna skulle bli lönsamma skulle det

antagligen krävas ytterligare försämring av arbetarnas villkor i form av minimilöner och arbetsförhållanden. De nya industrijobben skulle därmed inte bli särskilt lockande. För övrigt är att konstatera att det är fattiga textilproducerande länder som Lesotho, Kambodja och Laos som Donald Trumps tullar främst siktar in sig mot.

Den reaktionära arbetar-fetischismen skulle därmed återskapa en utarmad arbetarklass utan särskilt mycket att avundas de anställda i tertiärsektorn. Den sortens politik skulle för övrigt på sikt leda in i en återvändsgränd. Den skulle medföra en minskning av inhemsk efterfrågan och då USA:s industri vore föga konkurrenskraftig, till följd av låg produktivitet. På den internationella marknaden, där den skulle råka ut för represalier från omvärlden, vore enda alternativet att öka produktiviteten eller stänga ner verksamheten. Följden skulle bli överskott på arbetskraft med enda alternativet att hitta jobb inom sämre delar av servicesektorn. Och då skulle man vara tillbaka på ruta ett, dvs avindustrialisering.

En inte särskilt sannolik utveckling för övrigt i och med att den förutsätter att USA förfogar över en arbetskraftsreserv redo att arbeta på sådana villkor. Och i den lågproduktiva service-sektorn råder närmast full sysselsättning. För att få folk att arbeta i textilfabriker måste man endera kraftigt sänka lönerna inom service, eller kalla på migranter redo att arbeta under sådana förhållanden. Eftersom extremhögern inte vill veta av det alternativet blir enda utvägen en ökad exploatering av löntagarna eller tvingas inse att denna nyindustrialisering inte skulle vara lönsam.

Det andra alternativet vore en nyindustrialisering av den mest lönsamma produktionen, dvs med den högsta produktiviteten. Men som finansmannen Jeffrey Sachs konstaterade redan 2017 "finns det inte många industrijobb att uppbringa där" i USA i och med att den industrin är kraftigt automatiserad. En del mycket specialiserade jobb skulle i och för sig kunna skapas, men den mekanism som tidigare beskrivits skulle nu börja verka med full kraft: industrin skulle inte göra det möjligt att åstadkomma tillväxt. Då dess förmåga att producera mervärde vore begränsat skulle andelen globalt bli svag och betydelse inför tillväxten globalt också bli begränsad.

Numera måste även de högst industrialiserade och utvecklade länderna erkänna detta. Tyskland har kunnat slå vakt om sin industri tack vare en politik med lönedumpning och teknologiskt försprång, men även där måste man nu finna sig i att den utvecklingen har nått vägs ände. Till och med "världens verkstad", Kina, som under lång tid bitit sig fast vid myten om industriell tillväxt, har fått erkänna begränsningarna i den inriktningen och satsa på att ställa om.

Det som händer då är att denna högkvalitativa industri höjer priserna för att öka lönsamheten, i och med att den via tullar vore skyddad mot internationell konkurrens, men då lönerna också skulle pressas neråt på grund av den allmänna ekonomiska stagnationen, skulle också levnadsstandarden i USA försämrats. I synnerhet som priset på importvaror som inte tillverkas i USA skulle öka kraftigt. Följden: varken någon ny arbetarklass, ökad tillväxt eller höjd levnadsstandard-

Faktum är att protektionism för att öka tillväxten är lika mycket en återvändsgränd som otyglad frihandel. I en ekonomi strukturellt på väg mot stagnation finns inga "bra" lösningar. Löntagarna blir, precis som miljön, förlorarna på den profitjakt som präglar situationen just nu. Redan 1848 insåg ju Marx att löntagarna kommer att inse att "ett fritt kapital inte kommer att göra dem mindre till slavar än ett kapital som hindras av tullar". Och, om än i omvänd ordning, förblir detta en sanning också idag.

Lösningen står således inte att finna i någon reaktionär industriell fetischism med drömmar om att en "gammaldags" arbetarklass ska återuppstå. I själva verket är det löntagarna i den

tertiära sektorn, ett lågavlönat prekariat, som representerar arbetarklassen idag. En numerärt betydande klass, och den lider.

Dess framtid, precis som för samhället i dess helhet, ligger inte i att huvudstupa rusa in i protektionism, utan i en radikal förändring av logiken i och behoven hos befolkning och natur där de värdena går först och befrias från behovet av kapitalackumulation. I den kontexten behövs det sannolikt, punktvis, både att industrier skyddas och internationell solidaritet och nyktert tänkande. Men ingen realistisk lösning står att finna inom ramen för en nationell kapitalism omvandlad till fästning skyddad mot reaktionära drömmar.

Trump och Musk – ”gangsterkapitalism” och ”trabourgeoisie” vid rodret

Romarie Godin, Martine Orange, *Mediapart*, 11 april 2025

I den häpnadsväckande manipulation av börserna som skedde samtidigt med Donald Trumps helomvändning om tullarna framträder nu en ny härskande klass som inte längre döljer sin glupskhet och som gjort korrupktion, stölder och bedrägeri till själva grunden för sin politik.

Scenen kunde ha varit hämtad från en satirtidning med idétorka och i avsaknad av all slags finess. USA:s president, som precis beslutat att häva en del av sina tullbeslut vilket fått marknaderna att lyfta, hyllar i Ovala rummet, med tummen upp och ett leende på läpparna, en finansman med följande ord: ”Han har kammat hem 2,5 miljarder dollar!” Och ändå är detta exakt vad som händer.

Den 10 april fick Charles Schwab, en av de största finansmännen på Wall Street, en dunk i ryggen av Donald Trump som också gratulerade honom till att ha gjort en vinst på 2,5 miljarder dollar kvällen innan. Givetvis en helt slumpartad vinst eftersom det enligt *Wall Street Journal* var just samme Charles Schwab som under en lunch övertygade USA:s president om att det var dags att retirera.

För miljardärerna kring Donald Trump är Vita huset nu en sorts spelhåla där chefen går med på att fiffla med spelautomaterna för att garantera vinsterna. Och den anekdoten, hur grotesk den än må förefalla, är inte enda beviset på att det nu är direkta gangsters som sitter vid makten.

I början av året visade det sig också att Argentinas president Javier Milei, numera en gunstling för höger och extremhöger internationellt, haft en central roll i bedrägeri kring kryptovalutor. Den 14 februari hade Milei således twittrat om stöd till en ny kryptovaluta, *libra*, och låtit förstå att det ingick i en plan för att utveckla Argentina. Priset på *libra* steg omedelbart tjugo gånger. Därefter ledde en massiv försäljning till kursfall och Javier Milei raderade sin tweet. De som skapat krypton hade under tiden kammat hem enorma vinster.

Utredningen visade att personerna bakom *libra* flera gånger träffat Javier Milei och hans mäktiga syster Karina, som själv också skulle ha skott sig på affären. Den 14 februari lät Argentinas president därmed sig förvandlas till en simpel influencer och kort och gott ett redskap i kursmanipuleringen. Milei har visserligen förnekat det hela men allt var så plump anlagt och uppenbart och fräckheten enastående.

Fusionen mellan stat och gangsters

I båda fall utnyttjas funktionen som statschef för att göra snabba pengar tack vare metoder som är illegala, eller på gränsen till det. Och där ligger skillnaden mot den klassiska kapitalismen av ”tyst samförstånd”. För någon moraliskt ren kapitalism har aldrig existerat annat än i

huvudena på några ekonomer. Stats- och regeringschefer och kretsen kring dem är regelbundet inblandade i korruptionsaffärer där särintressen gynnas.

Men den verksamheten skedde i det fördolda. Den var dold bakom mekanismer som det krävdes långa utredningar för att avslöja omfattningen av. Den nyliberala eran var förvisso djupt korrumpad, men den korruptionen var underställd ett rättssystem sprunget ur marknaden. Den officiella versionen hävdade att marknaden fungerade som en rättslig institution där var och en belönades efter förtjänst. Därför krävdes instanser för att övervaka marknaden. Det satte ingalunda stopp för korruptionen, men den fick slingra sig in bakom denna officiella version.

Med Trump och Milei behövs inte längre något sådant. Det räcker med att stå nära makten för att kamma hem vinsten helt öppet för alla. Man bryr sig inte längre om att gömma sig bakom begrepp som ”meritokrati”. Meriten, det är att vara på rätt plats vid rätt tillfälle och omge sig med rätt sorts personer. Meriten består ytterst i att ha statschefen som sin beskyddare.

Logiken skiljer sig inte så mycket från hur ett maffiasystem fungerar. Det är en kapitalism av gangsters som serverar folket en annan sorts historia: ”Mygel” och fiffel är ett helt legitimt sätt att berika sig och staten är lika mycket ett byte som allt annat. Om man vill kan man tycka att ”gangsterkapitalismen” är mer uppriktig än nyliberalismens pseudo-rättsliga system. Men den är också ett snäpp över när det handlar om våld. För enligt den logiken är allt tillåtet och den makt man då tillskansat sig omöjlig att kringgå.

Egentligen finns inget nytt där. ”Rövarbaronerna” i slutet av 1800-talet är något Donald Trump gärna refererar till. Och när man försöker begripa den kontext som fått sådana som Trump och Milei att uppstå klarnar det hela. Nyliberalismens brister och korruption har försvagat dess huvudagenda. Peronisterna i Argentina och demokraterna i USA var inte de sista att trassla in sig i korruption.

I djupare mening har nyliberalismens misslyckande gjort det nödvändigt att kringgå marknaden som källa till förtjänster. Denna rovkapitalism siktar på den högsta av alla förtjänster, statens, och som tillåter alla sorters försvinnning. Och logiken innebär att för att göra staten till det yttersta rovet måste rättsstaten avskaffas och det bli slut på rättsväsendets oberoende och på regleringar.

Det blir nu begripligt hur denna nya maffia-regim tillkommit. Genom att utnyttja nyliberalernas totala misslyckande har rentier-delen av ekonomin vänt opinionen mot rättsstaten – ofta med främlingsfientlighet som hävstång – för att tillskansa sig den politiska makten. De clowner inom extremhögern som kommit till makten är perfekta verktyg för den strategin: deras excentriska framtoning framstår som ”antisystem” och den lite ”rebelliska” sidan av deras personlighet tilltalar den del av befolkningen som anser sig vara mest sviken och lurad av systemet.

Med en enkel diskurs har verkliga gangsters lätt kunnat framställa sig som de förtrycktas vänner: vi kommer att ge er möjlighet att bli rika och våra framgångar är ett efterföljansvärt exempel. Till att börja med kommer vi därför att ägna oss åt bedrägeri i stor skala och med statens välsignelse. Marknadens pseudo-rättvisa ersätts då av den starkes lag, dvs den som är bäst på att lura sin nästa och tjäna mest pengar.

Attack på regler och institutioner

Det är därför ingen överraskning att en stor del av de hundratal presidentorder Donald Trump undertecknat sedan återkomsten till Vita huset siktar på att avskaffa regleringar, skydd och myndigheter med uppdrag att se till att reglerna respekterades.

Miljömyndigheten antog således bara på en dag ett trettiotal åtgärder för att upphäva en del av regleringarna. Från regler för elcentraler till exploatering av olje- och gasfyndigheter, vatten och naturskydd. Myndigheten med tillsyn över byggbranschen har ombetts frigöra tusentals hektar federal mark för nya fastighetsaffärer. SEC, USA:s gendarm för reglering av värdepappersmarknaden och börser, har inte längre rätt att ingripa. *Federal Deposit Insurance* kan inte längre övervaka storfusioner inom bankvärlden.

Och, alls inte förvånande, har Trump-administrationen under de första hundra dagarna ägnat sig särskilt åt att underlätta för svarta pengar. I februari undertecknade Trump ett dekret om en grundläggande revidering av anti-korrupsions lagar som funnits i nära femtio år. Han anser att de regleringarna utgör ett handikapp för amerikanska grupper gentemot utländska konkurrenter. En ny text ska läggas fram av justitieministeriet. Hädanefter kommer förseelser rörande korruption att försvinna liksom brott som handlar om mutor och skumma kommissioner, vittvävt av pengar och kontrollen av kapitalursprung att upphöra. Den omtalade bestämmelsen ”KYC”, *Know Your Customer*, väntas också försvinna inom kort.

SEC har också fråntagits alla möjligheter att kontrollera kryptoaktiver. Trumps affärsgrupp har slutit ett avtal med plattformen *Binance*, vars chef suttit av ett fängelsestraff på fyra månader för bedrägeri. Nu har Vita huset beslutat att gynna utvecklingen av kryptoaktiver och då särskilt plattformen *Binance*. Man har till och med bestämt att kryptoaktiver ska inkluderas i den federala penningreserven.

Avslutningsvis har Donald Trump ända från början arbetat hårt för att byta ut de ansvariga för antitrust-lagstiftningen. Målet är att avskaffa en del legala hinder för sammanslagningar av företag, framför allt då för de stora tech-bolagen. Google är just nu föremål för en utredning om monopol och brott mot antitrust-lagarna och innan Donald Trump vann valet hade domstolarna planer på att splittra upp företaget.

Alla dessa åtgärder har lett till en mängd avhopp av ledande personer inom SEC och anti-trust myndigheter, som inte längre anser det möjligt att fullgöra sina uppdrag. Inom ramen för DOGE, departementet för effektivitet inom regeringen, har Elon Musk gått in för att minska alla federala organs och myndigheters kontrollmöjligheter. SEC har redan tappat 12 procent av sina anställda och Elon Musks mål är att det ska minska med 25 procent.

Trump och Musk, symboler för gangsterkapitalismen

Allt detta är en logisk följd av de växande inre motsättningarna inom kapitalet. I en artikel i tidskriften *The Brooklyn Rail* tar den argentinske ekonomen Rolando Astarita upp frågan om Trump och Milei är representanter för en ”tras-bourgeoisie”. I *Klasstriderna i Frankrike 1848-50* nämnde Marx redan det begreppet och sade att ”finansaristokratin är inget annat än att trasproletariatet återföds på det borgerliga samhällets höjder”. Begreppet ”tras-”, eller ”lumpen-”, handlar inte om den fattigaste eller mest utarmade delen av en klass, utan i stället om en som valt att leva på sin rovlystnad, alltid redo att sälja sig, präglad av ”den mest vulgära form av banditism och mest skamliga korruption”.

Enligt Rolando Astartita är det representanten för den del av bourgeoisien ”som siktar på att förverkliga sig genom spekulativt manövrerande, utnyttjande av staten, bedrägeri på offentliga marknader”. Dess rikedom härrör inte ur någon produktiv verksamhet, utan genom den makt den erövrat och som ger möjlighet att tillskansa sig privata värden. ”De är inte experter på att leda kapitalistiska företag, utan på alla sorters fifflande med en brist på skamkänslor utan motstycke”, sammanfattar den argentinske ekonomen. Det blir nu lättare att begripa hur en Donald Trump, som otaliga gånger gjort konkurs, kan höja sin finansielle kumpan till skyarna för att, med Trumps goda minne, ha gjort ”en bra affär” på marknaderna.

Trump och Musk, de båda förgrundsfigurerna på högsta nivå i USA-administrationen, är perfekta företrädare för denna klass. Långt innan han tog över plattformen X gillade Elon Musk att posta inlägg. I årtal har han brett ut sig på sociala medier om sin verksamhet, komma med nyheter och hylla sina företag. Den information han sprider där, vanligen långt innan aktieägarna fått veta något, handlar alltid om samma sak: att få kurserna att stiga.

2018 ansåg att Teslas kurs steg långsammare än vad han tänkt sig, trots alla nyheter han kommit med (ökad produktion, lyckade tester med förarlösa bilar, osv). På sociala medier meddelade han att han tänkte låta Tesla lämna börsen och göra det till ett privatföretag. Han påstod sig ha samlat ihop de 20 miljarder dollar som krävdes för den operationen. Effekten uteblev inte: kursen steg med 3 dollar på en dag, dvs en ökning med 20 procent. Och givetvis lades planerna på att lämna börsen nu på hyllan.

SEC riktade nu strålkastarna mot honom för falsk information och manipulering av kurserna och miljardären fick ingå ett avtal med börspolisen för att undgå ytterligare rättslig prövning. 2019 betalade han 20 miljoner dollar i böter och fick avsäga sig posten som ordförande i Tesla. Vilket han senare överklagade med hänvisning till att SEC:s regler missgynnade honom. SEC krävde också att han skulle förbjudas att inneha någon post på ansvars- eller ledande nivå i något företag, vilket man inte fick igenom.

2022 inledde så Elon Musk räden mot Twitter. Men det skedde i tysthet. Först när han förvärvat 9 procent av kapitalet i företaget och erbjudits plats i styrelsen visade Elon Musk öppet sina kort. SEC anklagade honom för att ha brutit mot börsens informationsregler. Andra aktieägare lämnade in en stämningsansökan. Under tiden hann Elon Musk i slutet av oktober 2022 ta total kontroll över Twitter. Rättsprocessen i fallet är emellertid inte nedlagd, men den senaste utvecklingen gör att ingen längre vågar gå i clinch med honom.

”Tras-bourgeoisiers” välde

Donald Trump, arvtagare till ett familjeföretag i fastighetsbranschen, har för sin del gjort konkurs sex gånger och är anklagad för bedrägeri. 2023 inleddes en rättslig process mot honom i New York för bedrägeri och bokföringsbrott. Åklagaren krävde 250 miljoner dollar i böter och att han och hans barn fräntogs alla möjligheter att göra affärer i delstaten New York.

Trump betecknade det som en politisk process för att hindra honom från att ställa upp i presidentvalet. Han avvisade alla anklagelser med hänvisning till att det som stod i hans finansiella redovisning inte betydde något i och med att där också fanns en klausul om ansvarsfrihet.

I februari 2024 dömdes Trump dock av domaren Arthur Engoron att betala böter på 355 miljoner dollar samt till förbud mot all kommersiell verksamhet i staten New York under tre år. Men domaren valde att inte upplösa *Trump Organization*. Domare Engoron är numera föremål för en administrativ utredning.

Den ”tras-bourgeoisie” Trump representerar tvekar inte, i likhet med sin proletära motsvarighet, att rikta sig mot en del av den härskande klassen. I sin ständiga strävan efter snabba pengar genom de mest brutala metoder avser den inte att godta de regler som vanligtvis gör kapitalistklassen möjlighet att trygga sin makt. ”I vissa lägen kan den rent av bli dysfunktionell för kapitalets intressen”, framhåller Rolando Astarita. Genom att gå in för att med tullar trygga profiterna för vissa företag har Donald Trump således skapat kaos i en redan pressad världsekonomi. Men för dessa gangstrar är kaos en del av planen eftersom det ökar antalet tänkbara byten för spekulering och korruption.

Slå sönder och få det bättre

Vad blir det av staten i händerna på denna "tras-bourgeoisie"? Den ändrar fullständigt sättet att fungera. Under nyliberalismen kunde den verka som skiljedomare mellan olika intressen inom den härskande klassen. Hädanefter är den ett vapen i händerna på en del av denna, dvs den som är helt laglös och med tillgång till presidenten. Nedbrytningen av den administrativa apparaten under tal om "befrielse" syftar bara till att göra denna utveckling möjlig genom att avskaffa alla motverkande krafter och helt skära ner alla tankar på social omfördelning. Staten blir offer för rentier-sektorns intressen och blir sedan en hållpunkt för det gangstervälde som lagt beslag på den. Den garanterar dem intäkter och skydd.

Åter är det bara logiskt att en del av den härskande klassen förskräcks av ett maktövertagande som uttryckligen siktar på att försvaga den. Men man får heller inte glömma att den motsättningen i sig är resultatet av nyliberalismens oförmåga att skapa välstånd för massorna och återställa tillväxten för kapitalets del. Det är det misslyckandet som denna "tras-bourgeoisie" byggt på och lyckats ta över den största ekonomin i världen.

När levnadsförhållandena blir allt svårare, när kakan inte växer lika snabbt och den andel som går till de rikaste bara ökar har en del av befolkningen inga problem att vända sig till dem som framställer sig som "rebeller", "outsiders" och marginaliserade i kapitalets värld. Eftersom lagen stärker makten hos de rikaste gör en del väljare logiskt bedömningen att man måste slå sönder de reglerna för att få det bättre. För gangstrarna inom extremhögern räcker det då med att lyfta fram "friheten" mot staten och lagarna för att få röster.

Gangstrarnas ställning i förhållande till den härskande klassen är därmed ambivalent. Den senare framställer dem som fiender och konkret är de faktiskt ofta det också. Men deras funktion är också att slå vakt om kapitalets dominans. Främst genom den politik som bedrivs, exempelvis i Argentina, eller de ovan nämnda avregleringarna.

Men också för att de gör det möjligt att fokusera kampen till dessa båda poler inom kapitalet. Donald Trumps huvudfunktion är att få folk att längta tillbaka till tiden före kaoset, då nyliberalismen dominerade. Och därigenom glöms nyliberalismens misslyckande bort. Bättre ändå är att det i samhället uppstår en defensiv enhet mot banditerna får att återgå till tidigare *status quo*, som ju blivit ett slags gemensam nämnare för motståndet. Men den värld av gangsters som Donald Trump representerar är inte resultatet av någon olycklig slump. Den är resultatet av nyliberalismens "förlorade paradiset".

Översättning Björn Erik Rosin

Lästips

[Trump och Putin öppnar för en ny strategisk och ideologisk kurs](#) (28/3)

[Trumps "Liberation Day"](#) (8/4)

SVT:

[Uppgifter: USA:s formella plan på att ta Grönland](#) (10/4)

[Spelet bakom Trumps helomvändning – pausar tullarna](#) 10/4)

[Akademiker flyr USA för Kanada och Europa](#) (10/4)

[Statsanställda i USA ska ange varandra för "anti-kristen inställning"](#) (10/4)

[Trump utlovar tullbesked i veckan](#) (14/4)